

Toekomstperspectief voor een historische collectie

Notitie collectiebeleid ZOV 'Jacob Honig Jansz. Jr.'

Vereniging tot instandhouding en uitbreiding der Zaanlandse Oudheidkundige Verzameling 'Jacob Honig Jansz. Jr.'

Zaandijk, september 2014

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
1. Inleiding	5
- Ontstaan en wording van de collectie	
- Samenstelling van de collectie	
2. Missie	14
- Collectiebeheer	
- Acquisitie	
- Presentatie	
3. Beheer	16
- Behoud	
- Beheer	
- Ontzaming	
4. Documentatie	18
5. Acquisitie	18
- Verzamelcriteria	
- Acquisitieprioriteiten	
6. Presentatie	19
- Semi-permanente presentatie	
- Tijdelijke presentatie	
- Virtuele presentatie	
7. Publicatie	21
8. Nawoord & Actualisatie	23
9. Bijlagen	24

Omslag: Gelithografeerd portret en handtekening van Jacob Honig Js. Jr. door H. Dilcher, Amsterdam, 1861 [GAZ, Zaanlandia Illustrata]

VOORWOORD

De vereniging tot instandhouding en uitbreiding der Zaanlandse Oudheidkundige Verzameling "Jacob Honig Jsz. Jr." (1890) is een vereniging met een archaische naam maar een sinds haar oprichting nog even actuele taakstelling. Hierbij gaat het primair om de collectie te beheren, openbaar en aansprekend te presenteren en waar mogelijk lacunes aan te vullen.

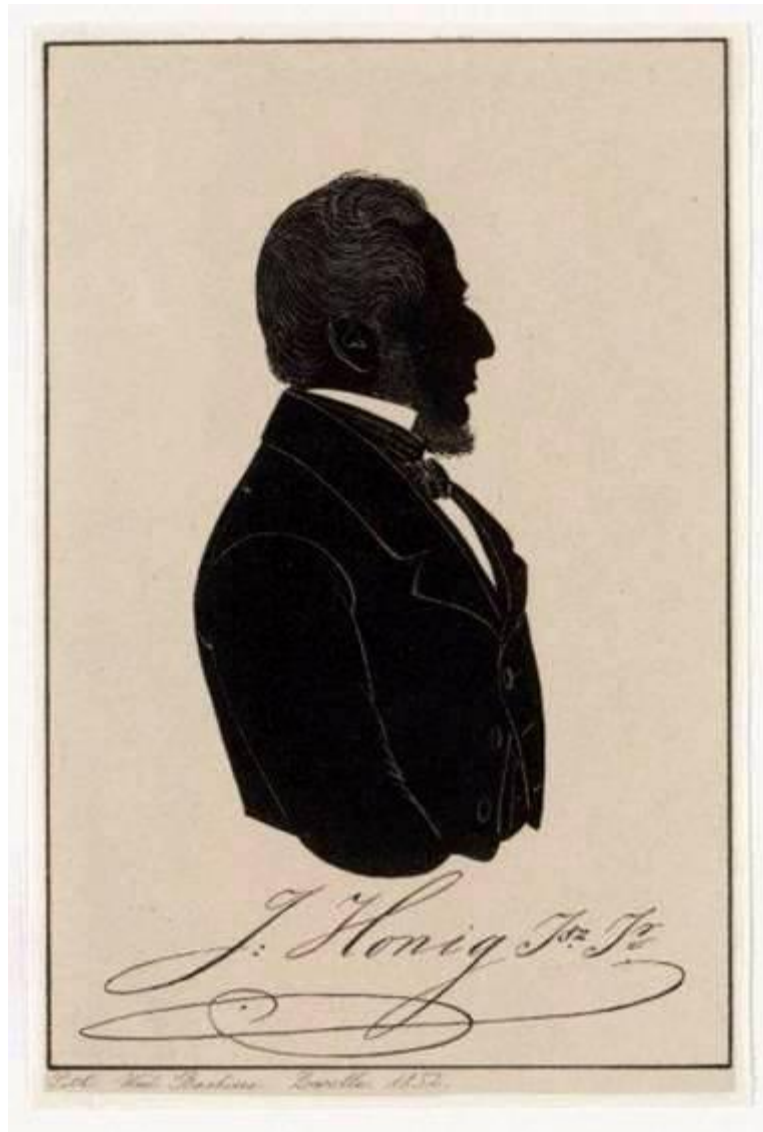
Het collectiebeleid ligt nog altijd besloten in de tenaamstelling en de statuten van de vereniging. Hiernaast wordt grote waarde gehecht aan het openbaar toegankelijk maken van de collectie. Bestond het tonen van de collectie gedurende de eerste eeuw van het bestaan van de vereniging vooral uit de meer conventionele vorm van een oudheidkamer; sindsdien worden nieuwe presentatievormen ingezet en ontwikkeld. Zo wordt het historische beeldmateriaal integraal aangeboden via de recentelijk vernieuwde beeldbank van het Gemeentearchief Zaanstad. Het Gemeentearchief heeft eind 2012 een nieuw onderkomen gevonden binnen het nieuwe stadhuis van Zaanstad.

In juli 1996 stelden toenmalig conservator Alice van Diepen en directeur Koos de Jong een "Visie op het Verzamelbeleid van het Zaanse Museum" op. Hierin werden "museale collecties, in het bijzonder die van het Zaanse Historisch Museum (ZHM)" als uitgangspunt genomen.

Met de realisatie van het Zaanse Museum (1998) en het Honig Breethuis (1999) is de collectie "Jacob Honig Jsz. Jr." rijp gemaakt voor de 21ste eeuw. Tussen beide musea en het Gemeentearchief Zaanstad is een samenwerkingsverband ontwikkeld, waarbinnen de instellingen complementair opereren. Het Zaanse Museum opereert als regionaal historisch museum dat de geschiedenis vanaf ca. 1570 tot nu belicht.

Het Honig Breethuis tracht de in 1999 ingeslagen weg als evocatief woonhuismuseum verder uit te diepen en te consolideren. Daarbij wordt naast het familieleven in de biedermeiertijd in toenemende mate aandacht besteed aan de papiernijverheid als specifiek Zaanse industrietak. Hiertoe verscheen in mei 2010 de beleidsnotitie "Honig Breethuis Fase 2: Variatie, Verdieping en Toegankelijkheid". Het Gemeentearchief Zaanstad stelt beeldmateriaal beschikbaar voor publicatie en tijdelijke expositie.

Leverde de grondlegger van de collectie en zijn erfopvolgers pionierswerk op het gebied van geschiedschrijving en collectievorming, thans wordt het speelveld van de geschiedbeoefening bepaald en beheerst door een breed en divers aantal spelers. De taakstelling van de vereniging t.a.v. de presentatie en uitbreiding van de collectie dient dan ook tegen het licht gehouden en waar nodig aangepast of gepreciseerd. Met medespelers, de partners op het terrein van het cultureel erfgoed, dienen concrete afspraken te worden gemaakt en taken en verantwoordelijkheden in overleg afgestemd.

**Jacob Honig Janszoon Junior. Silhouetportret.
Lith., uitgave Wed. Barbiers, Zwolle, 1852
(Zaanlandia Illustrata nr. 724)**

Geboren 5 Mei 1816, overleden 14 November 1870, eerst papierfabriekur in de firma JACOB HONIG & ZOON, daarna assuradeur, makelaar, burgemeester der gemeente Zaandijk, historieschrijver der Zaanlanden, stichter der Zaanlandsche Oudheidkundige Verzameling enz.

1. INLEIDING

- **Ontstaan en wording van de collectie**

De basis voor de Zaanlandse Oudheidkundige Verzameling werd in de 19^e eeuw gelegd door de amateur historicus Jacob Honig Jansz. Jr. (1816-1870), auteur van de 'Zaanlandsche jaarboekjes' (1841-1853) en zijn tweedelige 'Geschiedenis der Zaanlanden' (1849). In eerste instantie verzamelde hij boeken, prenten, tekeningen, penningen, enz. die de historie en topografie van de Zaanstreek belichtten. Zoals karakteristiek voor het milieu waartoe de verzamelaar behoorde, vormt de collectie vooral een weerslag van de gegoede cultuur van ondernemers en notabelen, waaronder fabrikanten en predikanten. De tijdgeest waarin de collectie bijeen werd gebracht was die van de Romantiek en de Industriële Revolutie.

De belangstelling van Honig was primair gericht op de historie van de streek. Documentaire waarde was daarbij van groter belang dan kunstzinnige waarde. Een mecenas voor de kunsten heeft de Zaanstreek niet tot nauwelijks gekend. Tevergeefs zal men in het Zaanse museale bezit zoeken naar meesterwerken van Pieter Saenredam, Jacob Cornelisz van Oostsanen, Claude Monet of zelfs maar een Anton Mauve. Dit neemt niet weg dat er collectiestukken vertegenwoordigd zijn van kunsthistorische waarde, waarvan er sommige nog niet of nauwelijks als zodanig zijn opgemerkt. Zo deden de Zaanse ondernemers met succes een beroep op getalenteerde portrettisten zoals Johannes Thopas, Rienk Jelgerhuis, Wijnand Esser en Berend Wiertsz. Kunst om zichzelf en hun gezin te portretteren en legden reizende kunstenaars als Cornelis Pronk en Jan Bulthuis Zaanse dorpsgezichten vast.

Vier jaar na de dood van de verzamelaar werd de collectie voor het eerst geëxposeerd, waarbij bovendien diverse historische voorwerpen werden getoond. De expositie van 1874 was een publiek succes, waarna werd besloten de geëxposeerde objecten zo veel mogelijk aan

te kopen en aan de collectie toe te voegen. In 1890 besloot J.J. Honig, de oudste zoon van de verzamelaar, de gehele collectie aan de toenmalige gemeente Zandijk te schenken en in een oudheidkamer te exposeren.

Ter instandhoudingen en uitbreiding van de collectie werd een vereniging in het leven geroepen, waarvan J.J. Honig eerste voorzitter werd, terwijl diens jongere halfbroer, G.J. Honig, decennia lang optrad als bibliothecaris-conservator. Als behuizing voor de collectie kon aanvankelijk een deel van het voormalige Raadhuis Zandijk in gebruik worden genomen. Vanaf 1940 verhuisde de Zaanlandsche Oudheidkamer naar het pand aan de Lagedijk 80, een rijksmonument in gemeentelijk bezit. Bij het 100-jarig bestaan werd de oudheidkamer omgedoopt tot Zaan Historisch Museum.

De officiële ingebruikname van het pand Lagedijk 80 als onderkomen van de in 1940 50-jarige Zaanlandsche Oudheidkamer.

In 1998 vond de collectie schilderijen en historische voorwerpen een nieuw onderdak in het Zaan Museum nabij de Zaanse Schans. Daarnaast vond een deel van de collectie opstelling in het voormalige Zaan Historisch Museum, dat daartoe in 1999 als woonhuismuseum werd heringericht onder de naam Honig Breethuis. De boekerij en topografisch-historische atlas waren eerder ondergebracht in het gemeentearchief Zaanstad.

- **Samenstelling van de collectie**

Tussen 1900 en 1917 stelde J.J. Honig drie catalogi samen voor de onderscheidene collectiedelen, evenals Honig's 'Zaanlandsche Jaarboekjes' en 'Geschiedenis der Zaanlanden' alle gedrukt door J. Heijnis Tsz te Zaandijk. Dit waren achtereenvolgens de eerste afdeling met de Boekerij (1900, 1.375 titels), de collectie "schilderijen, voorwerpen betrekking hebbende op huiselijk, maatschappelijk leven, handel, en nijverheid, klederdrachten, penningen, enz." (1914, 743 catalogusnummers) en de "Verzameling kaarten, teekeningen, historieprenten, portretten enz. betreffende de Zaanlanden en het Baljuwschap van Blois" (1917, 937 catalogusnummers). Dit derde collectiedeel ontving daarbij de naam "Zaanlandia Illustrata". De eerste collectiedeel, de Boekerij, wordt binnen deze beleidsnotitie goeddeels buiten beschouwing gelaten. Dit collectiedeel wordt als afgerond beschouwd. Zij is beheerd en ter inzage binnen het Gemeentearchief Zaanstad. Hieronder volgt een overzicht van het tweede en derde collectiedeel, dat respectievelijk wordt beheerd door het Zaans Museum en het Gemeentearchief Zaanstad.

Het tweede collectiedeel omvat:

- I) Vlaggen, banieren, wapens. [cat.nrs. 1 t/m15]
- II) Portretten. [cat.nrs. 16 t/m 45]

**P o r t r e t van een vrouw,
potloodteekening op perkament door J.
Thopass, (hg. 19, br. 16 cM), Zaanse
kleederdracht 17de eeuw. [Cat.nr. 22].**

In de catalogus van 1914 wordt de dame geïdentificeerd als Hillegond Swager, de vrouw van Claes Aris Caescoper. Simon Honig Jz. identificeert haar in de Anno 1961 special over het Zaan Historisch Museum (1992) als Trijntje Stock. Behalve het afgebeelde portret vermeldt de catalogus uit 1914 nog vijf andere portretten op perkament door de miniaturist Johannes Thopas. Portretten en overige werken op papier en perkament zijn – voor zo ver ingelijst – opgenomen in deze catalogus en maken derhalve geen onderdeel uit van de historisch-topografische atlas 'Zaanlandia Illustrata'. De beschadigingen op bovenstaand portret zijn veroorzaakt door zilvertisjes.

In 2014 verscheen er een oevrecatalogus over Johannes Thopas, samengesteld door Thopas-kenner professor R.E.O. Ekkart.

Portret van Claasje Nan, echtgenote van Hajo Houttijn, geboren te Zandijk 4 januari 1779 en aldaar overleden 12 November 1854. Portret in pastel br. 28, hg. 36 cM. [Cat.nr. 37]

Behalve bovenstaand portret vermeldt de catalogus ook een pastelportret van de echtgenoot van Claasje Nan. Beide ingelijste portretten hebben een vaste plaats in de opstelling van het Honig Breethuis. Na 1914 konden nog meerdere vergelijkbare pastelportretten worden verworven van leden van de families Breet, Honig, de Jager, Kool en Vis. Ingrid Janssens en Alice van Diepen beschreven in het artikel "Portret in pastel" (Antiek, maart 1992) een keuze uit de 50 pastelportretten van Jelgerhuis, Esser en Kunst in de collectie. George Slieker publiceerde in Zaans Erfgoed nr. 40 een artikel over het oeuvre van Wijnand Esser (1779-1860).

- III) Schilderijen. [cat.nrs. 46 t/m 96]
- IV) Voorwerpen betrekking hebbende op het huiselijk, maatschappelijk leven, zeden en gewoonten en op de gebeurtenis, bekend onder den naam "Stiers Wreetheid". [cat.nrs. 97 t/m 265]
NB: Hieronder wordt m.n. meubilair en huisraad verstaan, al dan niet voorzien van beeltenissen.
- V) Voorwerpen betrekking hebbende op Handel en Nijverheid [cat.nrs. 267 t/m 303]
- VI) Kleederdrachten, sieraden enz. [cat.nrs. 304 t/m 403]
- VII) Voorwerpen uit de oude tijden, aan de Zaan opgegraven. [cat.nrs. 404 t/m 414]
NB: Feitelijk vormen deze archeologica het enige collectiedeel waarop de archaische aanduiding "Oudheidkundige Verzameling" feitelijk nog van toepassing is.
- VIII) Munten en penningen. [cat.nrs. 415 t/m 473]
NB: Jacob Honig verwierf o.m. penningen uit de vm. collectie van oud-burgemeester Gerrit van Orden.

Archivaris C.W. Bruinvis

Het derde collectiedeel omvat:

- I) Kaarten en plattegronden [cat. nrs. 1 t/m 73]
II) Het oude baljuwschap van Blois, maar bijzonder het belangrijkste deel daarvan "de dorpen aan de Zaan": Zaandam, Oostzaan, Westzaan, Assendelft, Koog aan de Zaan, Zaandijk, Wormerveer, Krommenie, Krommeniedijk, Knollendam, Marken-Binnen, Wormer, Jisp. [cat.nrs. 74 t/m 390]
NB: Hiertoe behoren stads- en dorpsgezichten door kunstenaars als C. Pronk, J. Bulthuis e.a.. Naast originele gewassen inkttekeningen en aquarellen, bestaat de atlas overwegend uit gravures, maar ook reproducties. C.W. Bruinvis, gemeentearchivaris van Alkmaar, vervaardigde diverse handmatige kopieën naar topografische voorstellingen.

Gezicht op de Hervormde Kerk te Zaandijk, gebouwd in 1641, verbrand 19 Mei 1878. Teekening in O.-I. inkt door C. Pronk, 1728. Hg. 17, br. 21 cM. [cat.nr. 275]

In de catalogus uit 1917 worden 18 originele gewassen inkttekeningen van de hand van Cornelis Pronk (1691-1759) genoemd. Het betreft aanzichten van Huis Akerendam (461, 462 en 463), Assendelft (250), Beverwijk (405), Jisp (378), Koog (257), Krommenie (334), Krommeniedijk (339), Oost-Knollendam (345), Oostzaan (207 en 208), Westzaan (229 en 230), Wormer (364), Wormerveer (303), Zaandam (83) en Zaandijk (275). Drie zijn er afgebeeld in de catalogus "Pronk met Pen en Penseel" (Amsterdam 1997). Het Gemeentearchief Zaanstad bracht in 2002 een kalender uit met 12 reproducties naar deze werken.

- III) Beverwijk, kasteelen en luthoven daarbij gelegen, Wijk aan Zee en Duin, Spaarnwoude, gezichten aan de Lie en Penningsveer. [cat.nrs. 391 t/m 478]
- IV) Historieprenten [cat.nrs. 479 t/m 568]

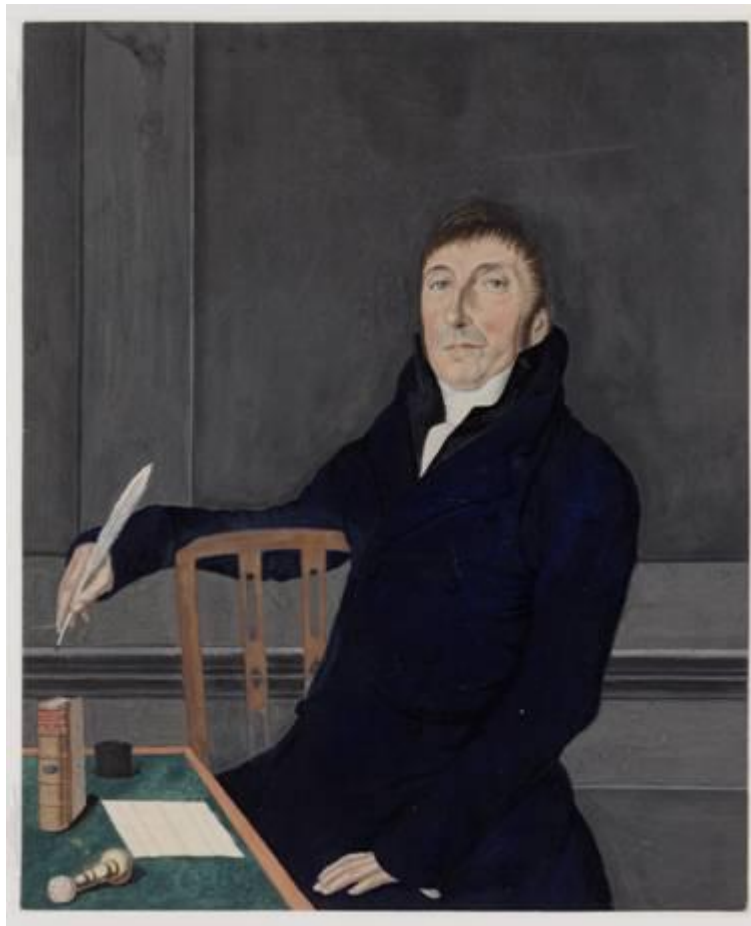
De vrijheidsboom te Zandijk, ingewijd den 14 Juli 1795. Grav., N. v.d. Meer Jun: del. Et fecit., fol. Proefdruk [cat.nr. 526]

De catalogus van schilderijen en voorwerpen enz uit 1914 vermeldt ook de originele koperplaat waarmee bovenstaande gravure is gedrukt:

Koperen plaat, waarin gegraveerd de Vrijheidsboom, opgericht te Zandijk op de Kerkstraat, 1795 14 Juli. Gegraveerd door N. v.d. Meer. Oorspronkelijke plaat, waarop de prenten met de Vrijheidsboom in 1795 zijn gedrukt. [cat.nr. 211]

Deze plaat, evenals de beide oorspronkelijke koperplaten voor de gravure van riemkappen met beeltenis van een postiljon te paard van "C. & J. Honig, Papierfabrikeurs" [cat.nr. 282] en "J.H. & Z. J. Honig & Zoon, Papier Fabrikeurs" [cat.nr. 283] wordt thans helaas vermist.

- V) Czaar Peter en het Czaar Peterhuisje [cat.nrs. 569 t/m 627]
VI) Portretten van personen van beteekenis, die aan de Zaan geboren, aan de Zaan geleefd of tot de Zaan in betrekking hebben gestaan. [cat.nrs. 628 t/m 745]
NB: Het betreft hier overwegend gegraveerde portretten van locale notabelen.

Jacobus Alberti. Notaris, maire, later burgemeester te Krommenie 1812. Kniestuk links, zittende op een stoel voor een tafel, op de tafel een boek waarop de titel: *Het Notarisambt in Frankrijk*. Teekening in kleuren. Hg. 25, br. 20 cm. [cat.nr. 713]

NB: Tot de zeldzame portretten in kleur in de 'Zaanlandia Illustrata' behoort bovenstaand pastelportret.

Een Alkmaarsche juffrouw en een Meisje van Zaandam

Lith., Vallon de Villeneuve naar H. Greeven (1828) [cat.nr. 755-5]

Het Zaanse meisje is gekleed met kaper en korte Zaanse kap, de Alkmaarsche juffrouw met de lange kap.

- VII) Kleederdrachten, zeden en gewoonten. [cat.nrs. 746 t/m 815]
- VIII) Molens enz. handel en nijverheid. [cat.nrs. 816 t/m 898]
- IX) Wapens der Zaanlandsche gemeenten, van het geslacht Zaenden en het geslacht Assendelft, kerkelijke- en gemeentezeges, wapens van Zaanse familien enz. [cat.nrs. 899 t/m 924]
- X) Supplement. [cat.nrs. 925 t/m 937]

2. MISSIE

- **Collectiebeheer**

Het fysieke beheer van de Boekerij en de topografisch-historische atlas "Zaanlandia Illustrata" is formeel en feitelijk in handen van de Gemeentelijke Archiefdienst Zaanstad, kortweg aangeduid als GAZ. In de wandel wordt gesproken over de 'papiercollectie' of 'plattecollectie ZOV'. De 'Zaanlandia Illustrata' is gedeeltelijk gedigitaliseerd en vrij toegankelijk op de beeldbank van het gemeentearchief.

Het fysieke beheer van het collectiedeel schilderijen en voorwerpen is sinds 1999 formeel en feitelijk in handen van het Zaans Museum, kortweg aangeduid als ZM. In de wandel wordt gesproken over de driedimensionale collectie ZOV'. Dit collectiedeel is gedeeltelijk gedigitaliseerd, maar niet vrij toegankelijk anders dan daar waar het objecten betreft die zijn geëxposeerd in de permanente opstelling. In 2014 zijn de eerste stappen gezet om de collectieregistratie voor publiek toegankelijk te maken. Op 1 april 1998 is voor 25 jaar een "Overeenkomst van Bruikleen en Beheer" in werking getreden, die is aangegaan tussen de Vereniging "Jacob Honig Jsz. Jr.", de Stichting Zaans Museum en de gemeente Zaanstad. Daarmee is aan het Zaans Museum de opdracht verstrekt de collectie "tentoon te stellen, (...), te beheren, te bewaren en in stand te houden." Werkzaamheden ter herstel en conservering geschieden in opdracht en voor rekening van het Zaans Museum. De gemeente Zaanstad is verantwoordelijk voor de verzekering van de collectie. Aan de Overeenkomst is een Taxatierapport gehecht, opgesteld door Paul Brandt BV d.d. 20 maart 1994, waarin de verzekeringswaarde van de collectie is gespecificeerd.

Een relatief klein deel van de collectie schilderijen en voorwerpen is permanent opgesteld in het Honig Breethuis. Deze objecten dienen er toe de bewoningsgeschiedenis van het museumgebouw tot leven te brengen. De datering van deze objecten beslaat het tijdvak tussen ca. 1700 en 1850. Deze inrichting is gebaseerd op de notitie "Lagedijk 80 – Op bezoek bij de familie Breet. Visie op de presentatie in een Zaans koopmanshuis" (april 1997) door Alice van Diepen.

- **Acquisitie**

De collectie "Jacob Honig Jsz. Jr." is na het verschijnen van de catalogi aanzienlijk uitgebreid. Dit viel onder de taakstelling van de Vereniging. Wat betreft de 'Zaanlandia Illustrata' waren onder een aantal catalogusnummers meerdere archivalia vervat. Dit betreffen m.n. bundeltjes foto's en ansichtkaarten per dorp of thema. Stond de fotografie bij het overlijden van Jacob Honig Jsz. Jr. nog maar in de kinderschoenen, na 1870 verwierf dit medium een belangrijke plaats in de registratie van topografie, personen en gebeurtenissen. De beeldbank van het GAZ bevat tegenwoordig dan ook ruim het tienvoudige aantal fotonummers behorend

tot de ZOV collectie, waartoe ook materiaal van na de eerste wereldoorlog.

Ook de collectie schilderijen en voorwerpen is na 1914 aanzienlijk gegroeid. Deels valt dit evenzeer te herleiden tot een meer gedetailleerde collectiebeschrijving, maar zeker ook aan een actief acquisitiebeleid. De hierdoor opgelopen achterstand in collectieregistratie kon dankzij financiering door de vereniging goeddeels worden ingelopen. Een aanwinstencatalogus is helaas nooit samengesteld, waardoor het moeilijk is op basis van publicaties een overzicht te geven van de uitbreiding van de collectie nadat deze in 1914 te boek werd gesteld. Hier komt bij dat er inventarisnummers zijn toegekend aan objecten die slechts door het museum in langdurig bruikleen zijn gehouden. Hiertoe behoort o.m. een collectie miniatuurzilver en haarsieraden van de Stichting Familie Vis.

Daarnaast is de collectie "Jacob Honig Jsz. Jr." opgegaan in het ruimere collectie- en presentatiebeleid van het Zaanse Museum en valt er niet altijd een zuiver onderscheid te maken tussen de collecties "ZOV" en "ZM".

Binnen het Beleidsplan uit 1996 worden 15 thema's onderscheiden. Hiertoe behoren ondermeer: Papier en Grafische Industrie (12) en Wooncultuur (22).

"In de Zaanstreek is met name voor de 18^e en 19^e eeuw sprake van een eigen wooncultuur. Daarna kun je niet meer spreken van een specifiek Zaanse wooncultuur en valt dit collectieonderdeel in principe buiten het verzamelgebied van het Zaanse Museum."

"Binnen de collectie van het ZHM vormt deze deelcollectie een kerncollectie. Vanuit cultuurhistorisch oogpunt neemt de gebouwinrichting in de betekenis van wooncultuur een belangrijke plaats in in de geschiedenis van de Zaanstreek: Als plattelandsgebied had de Zaanstreek een opmerkelijke rijke wooncultuur. A.J. Schuurman spreekt in zijn proefschrift "Materiële cultuur en levensstijl" (Utrecht 1989), over een goed ontwikkelde en sterk gedifferentieerde materiële van het huishouden (in de 19^e eeuw) in de Zaanstreek."

"Het Zaanse Museum beschouwt dit collectiedeel min of meer als afgerond, dat betekent dat er geen actief verzamelbeleid gevoerd wordt."

[Bron: Visie op het verzamelbeleid van het Zaanse Museum, 1996]

De herinrichting van het vm. Zaanse Historisch Museum tot Honig Breethuis voorziet in een exemplarische presentatie van de Zaanse wooncultuur en het Zaanse binnenhuis in de vroege 19^e eeuw met inbegrip van 18^e eeuwse inventarisstukken. Hiervoor zijn diverse meubelstukken in langdurig bruikleen verworven van het Instituut Collectie Nederland (thans Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed). Hierbij is het aangehaalde proefschrift als leidraad aangehouden. Ter completering van de inrichting wordt door de vereniging nog gezocht naar een beperkt aantal objecten. [Zie bijlage]

- **Presentatie**

Vanaf de schenking van de collectie "Jacob Honig Jsz. Jr." aan de gemeente Zaanwijk is de collectie aan openbaar toegankelijk geweest in de Zaanlandsche Oudheidkamer. Tussen 1891/92 en 1940 waren hiervoor ruimten in het vm. Raadhuis Zaanwijk beschikbaar gesteld. Tussen 1940 en 1998 stond hiervoor het voormalige woonhuis aan de Lagedijk 80 ter beschikking. De Gemeentelijke Archiefdienst Zaanstad voorziet tegenwoordig in een digitale presentatie van de grootste deel van het beeldmateriaal uit de collectie. Daarnaast verleent dit archief ruime medewerking aan publicaties, waarin beeldmateriaal uit de collectie wordt gereproduceerd.

De oprichting van het Zaan Museum beoogde o.m. een meer professionele en eigentijdse presentatievormen en -technieken te kunnen bieden. Zo werd o.m. auditieve ondersteuning toegepast. De permanente presentatie werd in thematische clusters verdeeld, zoals Wooncultuur, Molenindustrie, Houtbouw, Scheepvaart, enz. Het voormalige onderkomen van de collectie werd in 1999 heringericht als woonhuismuseum, gebaseerd op de bewoningssituatie tussen 1826 en 1847. De voormalige bewoners, de *papierfabriek* Jacob Cz. Breet en diens gezin, zijn exemplarisch voor het familieleven en ondernemerschap in dit tijdvak.

"Herinrichting van Lagedijk 80, zodanig dat door een exemplarisch voorbeeld te geven van bewoning in een Zaan koopmanshuis de bezoeker een indruk krijgt van de wooncultuur van de welgestelden in de Zaanstreek in de eerste helft van de 19de eeuw."

[Bron: Visie op de presentatie van een Zaan koopmanshuis, 1997]

3. BEHEER

- **Behoud**

Het ZM Beleidsplan uit 1996 maakte melding van een grote conserverings-achterstand voor het collectiedeel schilderijen. Deze is inmiddels voor het grootste deel ingelopen.

"Zo is de deelcollectie Schilderijen van het ZHM, de dupe geworden van jarenlang slecht opbergen ervan."

"Een inventarisatie van de conserveringsachterstand van de collectie schilderijen heeft van de 247 schilderijen alleen al 59 schilderijen opgeleverd met een biologische aantasting in de vorm van houtworm of schimmel. Zestien schilderijen behoeven een conserveringsbehandeling van 1-5 uur, 7 schilderijen van 5-7 uur, 17 schilderijen van 10-15 uur, vijf schilderijen van 15-35 uur en één schilderij van 25-50 uur. Uitgaande van het maximaal benodigde aantal uren voor restauratie van

schilderijen die in de vaste presentatie gebruikt zullen gaan worden is hierbij niet in kaart gebracht."

[Bron: Visie op het verzamelbeleid van het Zaaans Museum, 1996]

In de 2e helft van de jaren '90 is de Boekerij van Jacob Honig Jansz. Jr. geconserveerd. Dit collectiedeel wordt bewaard onder optimale condities en wordt niet uitgeleend. Collectiestukken uit de topografisch-historische atlas "Zaanlandia Illustrata" worden slechts incidenteel tentoongesteld t.b.v. wisselexposities in het Zaaans Museum en Honig Breethuis. Zo vond er in 2014 in het Honig Breethuis een expositie plaats van gravures van Joannes Saenredam en heeft het Zaaans Museum het voornemen om de "Westzijderol" eind van hetzelfde kalenderjaar te exposeren.

In 2013 heeft de Vereniging "Jacob Honig Jsz. Jr." een aantal inventarisstukken doen restaureren, waaronder twee kabinetten. Ook zijn in 2012-2014 de beide tuinbeeldjes op initiatief van de vereniging gerestaureerd. Incidenteel wil de vereniging blijven bijdragen aan de restauraties van inventarisstukken van het museum pand.

In het najaar van 2014 kon de eerste fase van de herinrichting van de permanente presentatie van het Zaaans Museum voor publiek worden opengesteld. De tweede fase zal n.a.w. voor de jaarwisseling opgeleverd worden. Hiertoe zijn enige objecten uit het collectiedeel schilderijen en voorwerpen gerestaureerd.

- **Beheer**

Het beheer van de collectiedelen is sedert 1999 in handen van het Gemeentearchief Zaanstad en het Zaaans Museum. Voor het Gemeentearchief gelden de gangbare regels conform de Archiefwet. Het Zaaans Museum is een geregistreerd museum dat de collectie schilderijen en voorwerpen beheert in opdracht van de gemeente Zaanstad. Hiervoor is op 1 april 1998 de eerder vermelde "Overeenkomst van Bruik en Beheer" gesloten. De afdeling collectiebeheer van het Zaaans Museum beheert tevens de museale objecten die zijn opgesteld in het Honig Breethuis. Door de voorzitter van het verenigingsbestuur en het bestuurslid collectiezaken vindt jaarlijks een schouw plaats bij de beide beheersinstellingen. Hierbij wordt verantwoording afgelegd door de beide beheersinstellingen en plannen t.a.v. behoud, beheer en presentatie kenbaar gemaakt. De rapportage van deze jaarlijkse schouw wordt voorgelegd aan de gemeente Zaanstad. Het collectiebeheer is bij beide beheersinstellingen gedigitaliseerd. Tussentijds overleg voorziet in benodigde actie t.a.v. specifieke objecten. Daarnaast voert ons bestuurslid voor Collectiezaken via de beeldbank van het gemeentearchief Zaanstad een virtuele check uit op de aanwezigheid en objectomschrijving van de topografisch-historische atlas "Zaanlandia Illustrata". Hiervan is op dit moment het collectiedeel Portretten gecontroleerd.

Het collectiedeel 'Zaanlandia Illustrata' is nagenoeg integraal te raadplegen via de beeldbank van het Gemeentearchief. De collectieregistratie van het collectiedeel schilderijen en voorwerpen is goeddeels gedigitaliseerd maar nog niet voor derden toegankelijk. Het collectiedeel textilia dient nog te worden gedigitaliseerd. Hiervoor zal een projectplan worden gestart.

- **Ontzaming en langdurig bruikleen aan derden**

Binnen de collectie is een beperkt aantal objecten waarvoor herbestemming wordt gezocht. Het betreft incidentele voorwerpen waarvan de relatie tot de Zaanse geschiedenis nagenoeg nihil is. Hiervoor wordt een passender museale bestemming gezocht. Zo kon in 2012 met succes een pop in het kostuum van het Amsterdamse Burgerweeshuis aan het Museum Amsterdam worden overgedragen. Daarnaast telt de collectie enkele doublures, waaronder een beperkt aantal titels uit de Boekerij. Deze zijn inmiddels opgenomen in de uitleenbibliotheek van het Gemeentearchief. Voorts wordt gezocht naar museale bruikleennemers van objecten die exposabel zijn, maar waarvoor geen plaats is binnen de opstellingen van het Zaanse Museum of het Honig Breethuis. Zo beschikken het Molenmuseum en het Museum van het Nederlandse Uurwerk over een beperkt aantal langdurige bruiklenen.

4. DOCUMENTATIE

De collectie is in de catalogi summier beschreven. Van meerdere objecten is inmiddels meer achtergrond- of contextinformatie vergaard en verwerkt in de collectieregistratie. Toch valt er voor verschillende collectiedelen en verzamelgebieden nog uitgebreider documentatie te vergaren. Hiervoor wordt incidenteel ook een beroep gedaan op externe experts en onderzoekers, maar ook op vrijwillige connaisseurs. Daarnaast is er kunsthistorisch onderzoek gedaan naar de behangsel-schilderingen in het museum pand. De vereniging streeft naar publicatie van deze onderzoeksresultaten.

Een nieuw aandachtsgebied is de wereldwijde toepassing van het Zaanse papier. Hiervoor zal een werkgroep in het leven worden geroepen.

5. ACQUISITIE

- **Verzamelcriteria**

Toen Jacob Honig zijn verzameling samenstelde heersten er andere omstandigheden, voorwaarden en uitgangspunten. De verzamelaar kan met recht als nestor van de Zaanse geschiedschrijving en pionier op het gebied van collectievorming beschouwd. Inmiddels zijn er naast een

Provinciaal Archief een professioneel gemeentearchief en een geregistreerd regionaal historisch museum in bedrijf die vanuit hun verzamel- en behoudtaak toonaangevend mogen worden geacht voor de documentatie van de Zaanse geschiedenis in de brede zin des woords. Een specifiek aandeel van die historie wordt waargenomen door het Gemeentearchief Zaanstad, Zaans Museum, Molenmuseum en het Czaar Peterhuisje. Daarnaast zijn er op lokaal niveau diverse historische verenigingen en oudheidkamers actief. Op het gebied van de Zaanse familiegeschiedenis wordt samengewerkt met de Stichting Archief Honig(h) en Stichting Familie Vis. Vanwege dit samenspel van instellingen die zich inzetten voor het behoud van het regionale en lokale cultureel erfgoed ligt het voor de hand de primaire taakstelling van de vereniging toe te spitsen op specifieke onderscheidende deelgebieden. Hierbij wordt in achtgenomen dat er een goede afstemming plaatsvindt tussen betrokken instellingen. Als aangescherpt verzamelgebied wordt uitgegaan van de volgende criteria:

- 1) Daterend uit de periode: 1700-1900, ofwel het tijdvak van de vroeg-industriële geschiedenis (molennijverheid).
- 2) Karakteristiek of gedocumenteerd voor de Zaanstreek.
- 3) Karakteristiek of gedocumenteerd voor het Zaans familieleven: wooncultuur en levensstijl (waarin inbegrepen: geloofsleven, gebruiken, kleding, enz.).
- 4) Zaanse papierindustrie.

Het hoogwaardige witpapier van Zaanse familiebedrijven als Blauw, Rogge, Honig, Breet en Kool vond internationaal aftrek en toepassing. Zo werd de Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring gedrukt op papier van J. Honig en Zoonen en D.&C. Blauw en werd de Ur-Faust van Goethe geschreven op papier van C.&I. Honig. Vroeg-19^e eeuwse Duitse kunstenaars als Phillipp Otto Runge en Christoph Nathe werkten eveneens op papier van C. & I. Honig. Zo ook diverse Zwitserse cartografen. J. Kool en C. & I. Honig Breet leverden het papier voor de eerste Nederlandse bankbiljetten. George Slieker wijdde in Zaans Erfgoed nr. 29 onder de titel "Zaans papier overzee" een artikel aan de internationale export en toepassing van het Zaanse papier. In een tentoonstellingsbrochure van het Zaans Museum ging Peter Roggeveen ook in op de rijke Zaanse papierhistorie, waaronder een episode van bedrijfsspionage bij de firma C & I Honig.

- **Acquisitieprioriteiten**

Binnen bovenstaande criteria worden de volgende prioriteiten aangemerkt:

- Ad 1) De periode 1770-1850.
- Ad 2) Koog en Zandijk.
- Ad 3) De families Breet, Honig, De Jager, Kool, Vis en hun verwanten.

[NB: Zie ook Beleidsnotitie "Honig Breethuis Fase 2: Variatie, Verdieping en Toegankelijkheid (21 mei 2010), waarin de drie generaties bewoners-papierfabrikeurs van de familie Breet in beeld worden gebracht.]
Ad 4) Kunstwerken, kaarten en bladmuziek, boeken, waardepapieren en overige documenten op Zaans papier.

6. PRESENTATIE

- **Semi-permanente presentatie**

Voor het Honig Breethuis zal de permanente presentatie verder worden geconsolideerd en waar nodig gecompleteerd. Hiervoor zijn een beperkt aantal objecten, thans aanwezig in het depot dan wel de presentatie van het Zaans Museum voorgedragen. Voorts zal een aantal prenten uit de Zaanlandia Illustrata als reproductie worden toegevoegd aan de presentatie. Voorts zal voortzetting worden gegeven aan de realisatie van de presentatie "Drie generaties bewoners-papierfabrikeurs" als omschreven in de beleidsnotitie "Honig Breethuis Fase 2: Variatie, Verdieping en Toegankelijkheid". Deze presentatie moet in het voorjaar van 2015 het licht zien.

Het Zaans Museum heeft een ingrijpende herinrichting van de vaste presentatie onder handen. Hierbij is o.m. een overzicht van Zaanse landschappen en een portrettengalerij gerealiseerd. Daarnaast zal de kern van de collectie "Jacob Honig Jsz. Jr." worden gegroepeerd refererend aan de historische expositie van "Zaanlandsche Oudheden" in 1874. Behalve schilderijen en voorwerpen zal ook een representatieve selectie aan kostuums worden opgesteld. De vereniging geeft naast de portretten prioriteit aan de collectiedelen Walvisvaart, Textilia en Historiestukken. Voor het collectiedeel Wooncultuur en Papiernijverheid acht zij de presentatie in het Honig Breethuis exemplarisch; Zeker na beoogde realisatie van de presentatie over drie generaties bewoners-papierfabrikeurs. Het Zaans Museum streeft binnen de herinrichtingsplannen ook naar ontsluiting van de collectieregistratie. Hierop zal het Honig Breethuis worden aangesloten.

In de verdere onderlinge afstemming tussen het Zaans Museum, het Honig Breethuis en het Molenmuseum kunnen presentaties over het Zaanse papierbedrijf complementair worden gepresenteerd. Zo concentreren het Honig Breethuis en het Molenmuseum zich bijvoorbeeld op de papiernijverheid door de Zandijker bedrijven Honig, Breet, Kool en Van der Ley en stelt het Zaans Museum bedrijven als Van Gelder centraal. Ook op het terrein van wooncultuur en familielevens ligt een rolverdeling tussen de regionaal-historische (ZM) en een lokaal-exemplarische (HBH) voor de hand.

Na de restauratie van het Czaar Peterhuisje in 2013 is ook een ingrijpende herinrichting voorgenomen van de voormalige beheerderswoning tot presentatieruimte. De vereniging wil hier aan bijdragen door het "Napoleon-horloge" en de recentelijk verworven aquarel "Eerzuil van

Alexander I, Keyzer aller Russen" onder voorwaarden beschikbaar te stellen.

Uitstaande bruiklenen aan het Molenmuseum en het Museum van het Nederlandse Uurwerk zullen in principe worden gecontinueerd. Voorts wordt in het kader van collectiemobiliteit ruimhartig gestreefd naar langdurige bruikleen van objecten aan overige museumpresentaties om de openbaarheid en de zichtbaarheid van de collectie te kunnen garanderen.

T.a.v. het Molenmuseum heeft de Vereniging Zaanse Molen inmiddels concrete plannen openbaar gemaakt t.a.v. een verhuizing van het museum naar de Zaanse Schans. Ongetwijfeld brengt een verhuizing naar deze locatie ook een herbezinning op de presentatie teweeg.

De Stichting Zaanse Schans profileert zich in toenemende mate als een Zaanse woonbuurtje zoals dit er rond 1850 uit zou kunnen hebben gezien. De gekozen tijdsperiode sluit goed aan bij de bewoningsfase die in het Honig Breethuis wordt belicht. De publicitaire samenwerking tussen het Honig Breethuis en de Stichting Zaanse Schans zal verder worden afgestemd en ontwikkeld.

- **Tijdelijke presentatie**

Met enige regelmaat stelt het Zaanse Museum wisseltentoonstellingen samen, waarin een substantieel deel van de objecten deel uitmaakt van de Collectie "Jacob Honig Jsz. Jr." Het Museum ziet er – conform de Overeenkomst van Bruikleen en Beheer - op toe dat hierbij correcte bronvermelding in acht wordt genomen.

Het Honig Breethuis organiseert sinds enkele jaren op eigen initiatief kleine kabinetexposities. In sommige gevallen worden deze wisselexposities ook uitgebreid over het hele museum pand. Er wordt gestreefd naar ten minste vier exposities op jaarbasis, waar binnen een ruime diversiteit van thema's en invalshoeken wordt gekozen. Wel wordt gestreefd naar een inhoudelijke relevantie tot de inrichting van het museum pand, de geschiedenis van de voormalige bewoners, hun milieu, bedrijf en tijdsbestek. De thema's behoeven hierop niet altijd letterlijk aan te sluiten doch kunnen hierop ook reflecteren. Voor de exposities worden bruiklenen en ondersteuning betrokken van het Zaanse Museum en Gemeentearchief, die in principe zo mogelijk elk een kabinetexpositie op jaarbasis verzorgen.

Op bescheiden schaal wordt ook gestreefd naar kleine presentaties in het Gemeentearchief op basis en onder bronvermelding van de collectie "Jacob Honig Jsz. Jr." Zo besteedde het GAZ in 2013 o.m. aandacht aan het Koninklijke bezoek aan de Zaanstreek. Deze presentaties bestaan uit reproducties van archieffoto's en documenten.

- **Virtuele presentatie**

Het Gemeentearchief Zaanstad presenteert de topografisch-historische Atlas "Zaanlandia Illustrata" op toegankelijke wijze op de beeldbank. In principe zijn daarop alle collectiestukken te virtueel bezichtigen en te raadplegen en voorzien van het oorspronkelijke catalogusnummer uit de bestandscatalogus van 1917. Voor het hedendaagse beheer zijn de objecten gerangschikt onder door het GAZ toegekende fotonummers. Naast de verzameling tekeningen, aquarellen, prenten en overige drukwerken is op de beeldbank een veelvoud aan archieffoto's behorend tot de collectie "Jacob Honig Jsz. Jr." te bezichtigen (en zo nodig te bestellen voor publicatiedoeleinden). De bronvermelding hiervan is soms niet geheel eenduidig en behoeft herziening op consistentie.

Omwillen van de openbaarheid pleit de vereniging voor on-line presentatie van het collectiedeel Schilderijen en voorwerpen berustend in het Zaanse Museum. Te meer daar grote delen niet tot nauwelijks te bezichtigen zijn. Aansluiting bij bestaande databases wordt aanbevolen teneinde de toegankelijkheid te vergroten. De vereniging stelt zich op het standpunt dat de collectie hiermee niet alleen aan bekendheid toeneemt; maar ook verder kan worden gedocumenteerd. Zo zal bijvoorbeeld virtuele presentatie van portretten dienstbaar zijn voor genealogisch onderzoek. Inmiddels is door het Zaanse Museum aangegeven de collectieregistratie in de loop van 2014/2015 on-line te zetten. Digitale presentatie is door het Zaanse Museum inmiddels tot prioriteit benoemd in de "Visie acquisitieplan t.b.v. collectiebeleid bij herinrichting Zaanse Museum (2013/2014)".

Naast integrale presentatie van collectiedelen komt doelgerichte publicatie via websites, *social media* als web platforms en *blogs* tegemoet aan de hedendaagse rol en functionaliteit van het cultureel erfgoed.

7. PUBLICATIE

De vereniging verheugt zich een ruime vertegenwoordiging van collectiestukken (zowel 2- als 30-dimensionaal) in de eind 2012 verschenen tweedelige publicatie "Geschiedenis van de Zaanstreek". De secretaris van het verenigingsbestuur heeft zorg gedragen voor de beeldredactie van dit nieuwe standaardwerk.

Voorts heeft de vereniging najaar 2012 in eigen beheer een boekje verzorgd en uitgegeven over het Honig Breethuis, de bewonings-, bedrijfs- en collectiegeschiedenis. Voor de nabije toekomst verleent de vereniging medewerking aan de digitale publicatie van een monografie over het oeuvre van de behangschilder Willem Uppink, waarvan zich binnen het Honig Breethuis het enige publiek toegankelijke ensemble bevindt.

8. NAWOORD & ACTUALISATIE

De Collectie "Jacob Honig Jsz. Jr." heeft sinds 1890 een gemeentelijke status. Sinds 1998 is deze collectie onder fysiek beheer gesteld van het Zaan Museum en het Gemeentearchief Zaanstad. Het gemeentelijke museum pand heeft onder de naam Honig Breethuis een doorstart gekregen als woonhuismuseum. Hierin is een klein deel van de collectie permanent opgesteld. Het Gemeentearchief Zaanstad is verantwoordelijk voor het beheer van de collectie boeken, tekeningen, prenten en foto's, zoals het Zaan Museum verantwoordelijk voor het beheer van de Collectie realia. Incidenteel draagt de Vereniging "Jacob Honig Jsz. Jr." financieel bij aan restauraties en aankopen.

In haar "Toekomstvisie" (2013) geeft de gemeente Zaanstad aan de subsidiering van de "Collectie Honig Breethuis" te willen continueren. In hetzelfde jaar heeft in opdracht van de gemeente Zaanstad aan het gelijknamige gemeentelijke museum pand ingrijpend bouwkundig onderhoud plaatsgevonden.

Binnen de nieuwe samenstelling van het museale aanbod pleit de vereniging voor een aangescherpt verzamelgebied, passend bij de opzet van het Honig Breethuis als woonhuismuseum in directe relatie tot de lokale papiernijverheid. Dit aangescherpte verzamelgebied gaat uit van de volgende criteria:

- 1) Daterend uit de periode: 1700-1900, ofwel het tijdvak van de vroeg-industriële geschiedenis (molennijverheid). M.n. De periode 1770-1850.
- 2) Karakteristiek of gedocumenteerd voor de Zaanstreek. M.n. Koog en Zandijk.
- 3) Karakteristiek of gedocumenteerd voor het Zaans familieleven: wooncultuur en levensstijl (waarin inbegrepen: geloofsleven, gebruiken, kleding, enz.). M.n. De families Breet, Honig, De Jager, Kool, Vis en hun verwanten.
- 4) Zaanse papierindustrie. M.n. Kunstwerken, kaarten en bladmuziek, boeken, waardepapieren en overige documenten op Zaanse papier.

Het laatste verzamelgebied staat m.n. in relatie tot de beoogde semi-permanente presentatie "C & J Honig Breet – 3 Generaties Zaanse Papier". Hiervoor is in mei 2013 door het verenigingsbestuur een Presentatiepan vastgesteld. Voor de realisatie wordt gestreefd naar april 2015.

In het samenwerkingsverband met het Zaan Museum, Gemeentearchief Zaanstad en overige museale en culturele instellingen, zoals de Stichting Archief Honig(h) kunnen op basis van deze aanscherping heldere afspraken worden geconcretiseerd over prioriteiten en verantwoordelijkheden.

9. BIJLAGEN

- **Lacunes binnen de inrichting van het Honig Breethuis**

Bij de herinrichting van het pand Lagedijk 80 tot Honig Breethuis is uitgegaan van literatuurgegevens over Zaanse interieurs rond 1830, gekoppeld aan testamenten van Jacob Cz. Breet, alsmede postume boedelbeschrijvingen van diens kinderen Jan Jbz. Breet en Maartje Honigh-Breet. Binnen de huidige inrichting ontbreekt nog de volgende vroeg-19^e eeuwse huisraad om de inrichting te completeren:

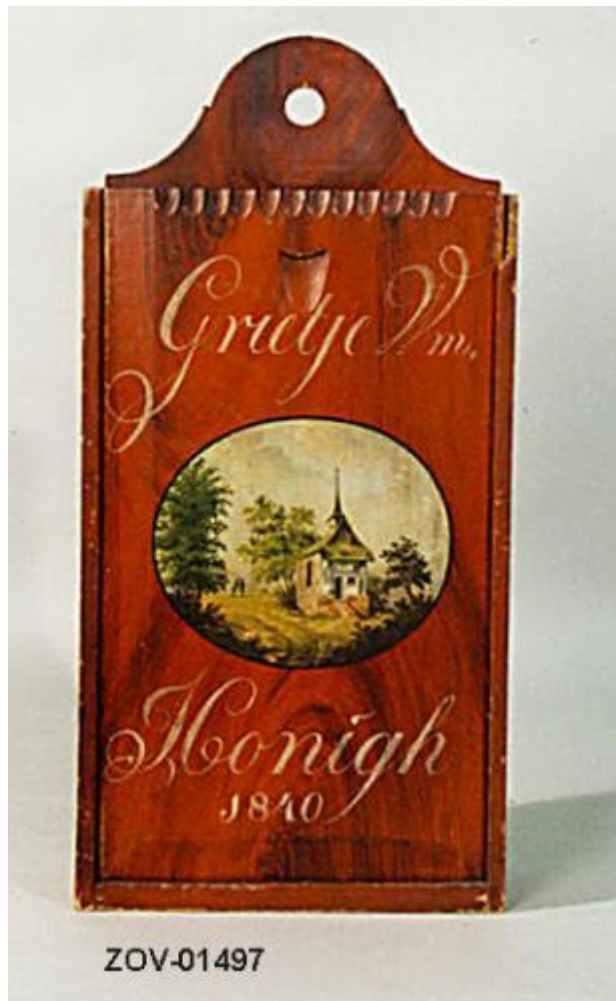
- Schooltas C.J. Breet met voorstelling papiermolen [coll. J.C. de Jong]
- Turfpomp [Mogelijke bruikleen Stg. Archief Honig(h)?]
- Zilveren luciferdoosje, -potje, tondeldoos, vuurslagdoos
- Kandelaars (zilver, onedel, glas, aardewerk)
- Aardewerken bloempotten met onderschotel, glazen bloembekers
- Vogelkooien
- Horren
- Naaigarnituur en zilveren breikokertje (zilveren schaar, zilveren vingerhoed, zilveren breipennen, zilveren breischede, zilveren breimandje)
- Houten naaikist
- Omberdozen met fiches
- Eikenhouten kolfbalwarmer met 2 ballen en kolf
- Fluit en tamboerijn
- Bezem en schuier
- Rattenval
- Waskom met lampetkan
- Tobbe met deksel
- Bestek
- Kurkentrekker(!) NB: Tot 1890 uitsluitend gevonden inde Zaanstreek!
- Glaswerk
- Hemel en aardglobe
- Illuminatietoestelletje
- Telescoop,
- Passerdoos
- Verrekijker
- Degens
- Dolk

- **Objecten uit de collectie die mogelijk beter tot hun recht kunnen komen in het Honig Breethuis.** [NB: Na de realisatie van de herinrichting van het Zaans Museum zal navraag worden gedaan naar de beschikbaarheid].

- Zilveren maandje G.J. Breet Breet, 1817 [ZOV-08229]

- Houten Schooltas Grietje Wmd Honigh [ZOV-01497] Depot ZM

- Ingelijste geaquarelleerde tekening "Groote Huis"(Lagedijk 146), Gebouwd te Zaanwijk, 1831. Presentatie ZM
- Huwelijkspenningen families Breet, Honig, De Jager. Depot ZM [NB: Inmiddels opgenomen binnen de presentatie van het HBH]

- Schildering Zaanwijker prijsos, 1768. [ZOV-01252] Presentatie ZM
- Kolfstok en bal gemerkt J. Kool. [ZOV-01540.01 & ZOV-01540.04] Presentatie ZM
- Koperplaat voor gravure riemdruk "C & I Honig Velijn" met afbeelding Postiljon [cat.nr. 282] Vermist?
- IJzeren tabaksdoos met afbeelding van papiermolen "de Vergulde Bijkorf". [cat.nr. 157] Vermist?
- Medaille 'JAN KOOL & CO. papierfabrikanten te Zaanwijk Haarlem 10 aug. 1825' [ZOV-02130] Depot ZM
- Gouden ring met haar "G.(errit) H.(outtuyn)" [cat. nr. 197] Vermist?
- Brandweerpennig Zaanwijk 1813 [ZOV-06256] Depot
- Porseleinen verjaardagskopje "Geertje Vis Wdr., 2 December 1849" [ZOV-01894] Presentatie ZM
- Vork JPB-ACDJ [ZOV-01784] Depot ZM
- Iepen houten ratel met handgreep gebruikt door de nachtwacht te Zaanwijk [ZOV-01515] Depot
- Glazen bolvormige kandeelkan op platte voetrand, Dorpsweeshuis Zaanwijk [ZOV-01816] Depot ZM
- Eike houten naaibord of knipbord van A. van Bergen [ZOV-01509] Depot ZM

- **Objecten uit de collectie die mogelijk beter tot hun recht kunnen komen in het Czaar Peterhuisje.**
  - Dameshorloge met "N" monogram, relatiegeschenk van Keizer Napoleon I n.a.v. zijn bezoek aan Zaandam.
  - Aquarel "Eerzuil van Alexander I", 1814. (aankoop 2012; In 2014 overgedragen aan het Gemeentearchief Zaanstad)

- **Objecten uit de collectie die mogelijk beter tot hun recht kunnen komen in het Zaaans Museum.**
  - Schilderij "Festiviteiten te Zaandam n.a.v. de Vrede van Aken, 1748". [NB: Inmiddels ondergebracht in het ZM]
  - Schilderijtje en porseleinen bordje met voorstelling "Stiers Wreedheyt" [NB: Inmiddels ondergebracht in het ZM]

- **Objecten uit de collectie van het Molenmuseum die mogelijk beter tot hun recht komen in het Honig Breethuis:**
  - Flap aan de wand met beschildering van papiermolen "Het Herderskind". [NB: Bruikleenaanvraag in behandeling]